

Liefde en politiek

Trouwen over de grens, het proefschrift van Erna Hooghiemstra, is een somber boek. Hooghiemstra (tot voor kort wetenschappelijk medewerkster bij het Sociaal Cultureel Planbureau, inmiddels werkzaam bij de Gezinsraad) onderzocht de partnerkeuze van Turkse en Marokkaanse Nederlanders. Een grote meerderheid van hen trouwt met een partner uit het land van herkomst, een kleine minderheid kiest voor een geloofsgenoot met dezelfde etnische achtergrond, geboren in Nederland en slechts een zeer kleine groep trouwt met een autochtone Nederlander.

Hooghiemstra liet Turkse en Marokkaanse adolescenten in zogeheten ‘focus groepen’ met elkaar praten over het hoe en waarom van hun partnerkeuze. Zowel meisjes als jongens bleken zeer veel waarde te hechten aan het oordeel van hun ouders. Jongens, omdat zij niet alleen een levenspartner zochten voor zichzelf, maar ook een schoondochter voor hun familie en een moeder voor latere kinderen. Meisjes, omdat zij hun ouders niet graag verdriet zouden doen en omdat zij de toorn van hun familie bij een verkeerde keuze niet wilden riskeren. Een autochtone huwelijkspartner zou door de meeste ouders nooit worden geaccepteerd, tenzij die zich zou bekeren tot de islam (maar zelfs dan nog niet echt, want veel allochtone ouders hechten ook sterk aan de mogelijkheid in hun moedertaal met aspirant schoonkinderen te kunnen praten).

Turkse en Marokkaanse jongeren bleken een behoorlijke weerzin te koesteren tegen groeps- en geloofsgenoten van het andere geslacht. De jongens vonden de meisjes veel te vrij, te zelfstandig en te geëmancipeerd. De meisjes hadden niet veel goede woorden over voor jongens die zelf alles doen wat God verboden heeft, maar vervolgens willen trouwen met een maagd.

Voor Turkse en Marokkaanse meisjes is het huwelijk met een Turkse of Marokkaanse man in alle gevallen een ongewis avontuur, zo blijkt heel duidelijk uit Hooghiemstra’s verhaal. Zowel bruidegommen uit het land van herkomst als in Nederland getogen bruidegommen kunnen zich ruimdenkend voordoen in hun verlovingstijd, om vervolgens, als het huwelijk een feit is, te veranderen in een ouderwetse bruit. Hooghiemstra signaleert een zeker fatalisme. “Meermalen geven meisjes aan dat je er niet vanuit kunt gaan dat een man na het huwelijk hetzelfde is als daarvoor. Eerst zijn ze heel lief, heel aardig en ineens van ‘dat mag je niet doen’ en ruzies. Dat is algemeen voor mannen. (...) Daarom is het ook maar afwachten of je de vrijheid die je zou willen krijgen door het ouderlijk huis te verlaten ook daadwerkelijk krijgt. (...) Heb je een makkelijke man, dan heb je het getroffen. Anders krijg je het nog moeilijker dan thuis.” (p. 100). Kies je voor een partner uit Turkije of Marokko, dan komt daar nog de knagende vraag bij of je bruidegom jou niet vooral als “een vliegend paspoort” beschouwt. Meisjes, meisjes, neem toch een Nederlandse man, zou je als lezer willen adviseren. Die kunnen heel lief zijn en je mag ze bovendien op je gemak een paar jaar uitproberen voor je definitief beslist. Maar dat gaat voor de meeste Turkse en Marokkaanse meisjes vele bruggen te ver.

De interessantste vraag is vervolgens of de politiek hier iets aan kan doen. Het kabinet Balkenende II stelt voor om aspirant bruiden en bruidegommen reeds in hun land van herkomst een cursus Nederlands te laten volgen. Daarnaast moet de importerende partner ten minste 120 % van het minimumloon verdienen en moeten beide huwelijkspartners minstens 21 zijn (De plannen wijken iets af van de voorgestelde maatregelen onder Balkenende I. Onder het regime van Nawijn werd een inkomenseis van 130% van het minimumloon voorgesteld). Zijn dit nu zinnige en acceptabele maatregelen? Bij de inkomenseis heb ik twijfels. Zo’n inkomenseis maakt van een importhuwelijk een privilege voor meer verdienende medeburgers en met dat soort privileges moet je altijd uitkijken.

De leeftijdseis daarentegen is een goed idee en kan volgens mij nog een stuk worden opgehoogd. Voor zover er nog een sprankje hoop zit in de gegevens van Hooghiemstra, dan schuilt die in het feit dat Turkse en Marokkaanse meisjes, naarmate zij ouder worden en vorderen met hun opleiding, steeds meer krediet genieten bij hun ouders. Zij geven er dan blijk van een zelfstandig bestaan te kunnen opbouwen en kunnen zich ook wat meer vrijheden permitteren bij de keuze van een partner. Het ophogen van de leeftijdseis tot 25 jaar (niet extreem in een land waarin de gemiddelde vrouw haar eerste kind krijgt als zij 29 is) zou voor deze meisjes een steun in de rug kunnen zijn. Meisjes hebben dan ruimschoots gelegenheid hun opleiding te voltooien. Als zij eenmaal afgestudeerd zijn en een goede baan hebben gevonden zullen hun ouders hen misschien vrij laten om te beslissen of en met wie zij willen trouwen. En mochten de ouders of de buurt alsnog grote sociale pressie gaan uitoefenen als de meisjes (bijna) 25 zijn, dan gebeurt dat op een leeftijd waarop meisjes jonge vrouwen zijn geworden en beter in staat zijn zich daartegen te verweren.